

ACC. N:R M. 15789: 1-4.

Landskap: *Blekinge* Upptecknare: *Eric B. Karlsson, Tving*
Härad: *Medelstads* Berättare: " " " " m. fl.
Socken: *Tving* Berättarens yrke: *lantbrukare*
Uppteckningsår: *1963* Född år *1880* i *Tving*

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Ägg och ägglekvar. s. 1-4.

LUF 24

28/2-63

Ägg och Ägglekar.

1. Känner Ni till några lekar med ägg? ("äggarullning, trilla med rullekampen, äggahuggning" eller liknande?)
2. Vid vilken tid på året lektes dessa lekar? Vid påsk? Vilken av påskdagarna? Valborgsmässoafton? 1:sta Maj?
3. Hur tillgår leken? Lekes den utomhus eller inomhus? Av barn eller av vuxna? Använder man bara ägg eller ägg -och något annat som rullar?
4. Har man äggen hårdkokta, löskokta eller råa? Varför? Äro äggen färgade eller ofärgade?
5. Hur tillgick förr färgningen av äggen? Vad för slags färgämnen använde man? Voro äggen enfärgade eller mönstrade? Vilka mönster användes mest? Användes skrapade mönster? Förekom verser eller figurer på äggen? Hur tillgår numera färgningen av äggen?
6. Står leken i samband med något gille eller någon tävlan? Vad är priset för den som vinner? Säger man något om den som blir sämst?
7. Om ägglekar icke förekommer nu i trakten, vet Ni någon som kan påminna sig att de förekommit? När upphörde man med dylika lekar?
8. Ger man ägg som gåva vid påsk eller vid något annat tillfälle? Till vilka? Varför?
9. Säger man att påskharen kommer med ägg till påsk? Hur gammal är denna föreställning i Eder trakt?
10. Vid vilken tid på året bör man dricka äggtoddy?
11. Vid vilken tid på året sjöng man för ägg?
12. Vilken tro var förknippad med påskäggen? Skulle man gömma ägg till nästa påsk? Varför?
13. Hur skulle man förfara med äggskalen, när man åt ägg? Vilken skada kunde uppkomma om man t.ex. inte krossade skalen ordentligt?
14. Var det någon viss dag man icke borde äta ägg? Vad hände, om man bröt däremot?
15. Brukade man lägga ner ägg bland säden, i åkern? Varför?

Frågelista L.U.F. 24

- 1/ På bondgårdarna användes ägg naturellt i större utsträckning 2 ggr. om året. För övrigt användes ägg allmänt till bak och matlagning.
- 2/ Några lekar i samband med äggätning känner vi ej till i denna orten.
- 3/ Vid Påskhögtiden / påskdagsmorrn / var det äggätning sådär 5-6 helkokta ägg pr. vuxen och mellan 1-3 pr. barn, äggen koktes 3-4 minuter. vid denna äggätning förekom det att barn målade äggen med figurer och blommor ur fantasin. Detta var i min barndom. Äggen äts tillsammans med smörgås o pålägg såsom frukost. Unga 14- 16 års drängar o pigor kände sig ej belättna med ägggräsonen till frukost ibland, och då / om de ägde några pengar / gick de till någon granne för att köpa ägg, dessa kokte de i något brygghus eller ute i skogen och frossade på ägg så att många blev sjuk dagen efter, på den tiden hade ej ungdomen några klockor, ibland var gulan i äggen gröna och hårda som lerkulor.
- 6/ Om ägglekar har jag som barn hört omtalas, men har ej träffat någon

Jug 24

L.U.F. 24.

som kunde redogöra för något. Jag vet att i västra Blekinge har ~~se-~~ sedan med lekar och dans förekommit så sent som på 1880 talet.

8/ Att ge bort ägg till påsk var vanligt till personer som ej hade höns själva och då i samband med andra matvaror till den stora högtiden, ~~z z~~ Vid denna tid gick många fattiga i byn till bättre lot-tade och särskilt till stora hälger och bad om något att äta.

9/ Påskharen, Den har jag hört omtalas av en gammal jägare vid namn Sven Johan Svensson Tunström, född 1844 död 1923. Tunström sade Jag var ute med jännet en påskafton för att ta en hare o han lurade mej gång på gång, men till sist fick jag skjuta honom, du må tro jag blev gla o då ja kom hem ble både käring o ungar glaa att få lita färskt till helgen, men glädjen förbyttes i sorg ty påskdags-morrn fanns ej ett endaste ägg i huset, det ble en dåli påsk.

Hur vill ni förklara det ? sa jag, jo se det var en påskahare har jag räknat ut, jag hörde i mitt hem talas om påskaharar o dem skall man ej skjuta för då försvinner de ägg man sparat ihop till påsk.

L.U.F. 24.

- 10/ Äggtoddy dracks närapå vid vilken tid som helst under året, men 1 maj skulle det drickas mærg i benen, ett gammalt uttryck jag hört. Den första maj under dagens lopp dukades bordet med dricksglas te-skedar strösocker cognag eller vin samt råa ägg, alla i familjen skulle bjudas fastän alla smakade ej på anrättningen i mitt hem, tillredning- 3 äggulor, lika mycket socker, detta skulle vispas upp till ett gulvitt skum som fyllde halva glaset, i detta skum ifylldes cognag eller vin till glasets kant, så skålades och smakades pratade o skålade med välbehag, evad som syntes på ögon o miner tungan hos den drickande flög omkring läppar o skägg efter varje klunk inget fick spillas bort. Äggvitorna samlades upp i ett särskilt glas som mor fick ta hand om.
- 11/ Här i trakten har ej äggsjungning förekommit vad nu känt är, även denna sed förekommer i västra Blekinge enl. vad min morfar berättat, det var 1 maj sång förekom tillsammans med att ungdomen tiggde ägg.

L.U.F. 24.

- 12/ Någon särskild tro om påskäggen har jag ej hört talas om, det enda var att ägg ansågs för en styrkande och lättsmält kost, och som avbrott mot den enahanda självhushålllets salta bitar. Husfadern, som i många bondehem gick före i allt arbete på våren från tida morron till sena kväll trodde sig känne nya krafter vid förtäring av ägg och helst i rå form. våren var ju också den tid då hemmen hade bäst om ägg.
- 13/ Äggskalen krossades och återgick till hönsen.
- 14/ Har ej hört att någon dag var tabu för att äta ägg.
- 15/ Har ej förekommit vad jag hört omtalas i denna trakt.